

Qazaqstan Respublikasy Zañnama jáne quqyqtyq aqparat institýtynyń

JARSHYSY

gylymi-quqyqtyq jýrnal №1 (64)-2021

Құрылтайшы және баспагер:

«Қазақстан Республикасының
Заннама және құқықтық
ақпарат институты» ШЖҚ РМК
2006 жылдан бастап шығады
Журналдың материалдары
www.zqai.kz

сайтында орналастырылған
Заң ғылымдары бойынша диссертациялардың
негізгі ғылыми нәтижелерін жариялауға
арналған баслымдар тізіліміне енгізілген
(ҚР БҒМ БҒСБК 30.05.2013 ж.
№894 бұйрығы)

Редакциялық кеңес құрамы

Сәрпеков Р.Қ. - Қазақстанның еңбек сіңірген
қайраткері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) –
(төраға)
Абайділинов Е.М. – з.ғ.д. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Абызов Р.М. – з.ғ.д. (Барнаул, Ресей)
Белых В.С. – з.ғ.д. (Екатеринбург, Ресей)
Губин Е.П. – з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)
Мельник Р.С. – з.ғ.д. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Моисеев А.А. – з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)
Муромцев Г.И. – з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)
Рахметов С.М. – з.ғ.д. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Малиновский В.А. – з.ғ.д. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Унзила Шапақ – з.ғ.д. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)

Бас редактор

Дүйсенов Е.А. – з.ғ.к.

Редакциялық алқа құрамы

Азер Алиев – PhD (Киль, Германия)
Айымбетов М.А. – ҚР еңбек сіңірген
мәдениет қайраткері (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Байниязова З.С. – з.ғ.к. (Саратов, Ресей)
Жанғарашев Р.М. – LL.M. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Қазбаева Ә.Г. – з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Казиев З.Г. – з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Қайырбаева Л.К. – PhD (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Киязова А.Ж. – LL.M. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Қоныс В.Т. – з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Құлжабаева Ж.О. – з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Нұрғазиев Б.Қ. – з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Нұрмағамбетов Р.Г. – PhD (Челябинск, Ресей)
Примашев Н.М. – з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан,
Қазақстан)
Рахымбердин К.Х. – з.ғ.д. (Өскемен,
Қазақстан)
Тегізбекова Ж.Ч. – з.ғ.к. (Бишкек,
Қырғызстан)

Журнал редакциясы

Джамбуришин К.А.
Қолтубаева Г.Б.
Тасирова А.С.
Жұмагелдина Б.Ж.
Байленова А.Қ.
тел.: 8 (7172) 26-61-29

Қазақстан Республикасы Ақпарат
және коммуникациялар министрлігі
Ақпарат комитетінің

БАҚ есепке қою туралы куәлігі
№ 17761-Ж 25.06.2019 ж.
(Алғашқы есепке қою кезі
№6592-Ж. 07.09.2005 ж.)

Мекен-жайы: Қазақстан Республикасы,
010000, Нұр-Сұлтан қ., Қабанбай-батыр
даңғ., 19, Е-блогы, 306-каб. тел.: 8(7172) 26-61-22
www.zqai.kz, E-mail: instzak-kz@mail.ru
institutzakonodatelstva@gmail.com

Редакция бағанасы..... 7

Конституциялық және әкімшілік құқық

Р.Қ. СӘРПЕКОВ Заң жобалау қызметіндегі жариялылықты
қамтамасыз ету және Қазақстан Республикасында норма
шығаруды жетілдіру мәселелері бойынша заңнамалық түзетулер
қабылдау тұрғысынан ғылыми құқықтық сараптаманы жаңғырту
мәселелері 13

Л.Т. ЖАНҰЗАҚОВА, Б.Қ. НҰРҒАЗИНОВ,
А.А. КАРАЕВ Заңнамалық және заңға тәуелді реттеудің
аражігін ажыратудың кейбір мәселелері..... 22

Р.С. МЕЛЬНИК Әкімшілік қалау: ұғымы, түрлері және
қолданылу заңдылығы шарттары 35

Н. СӘУЛЕН, Н. СӘУЛЕН, Р.Д. БЕРНАЗАРОВА
Мемлекеттік басқару жүйесін жетілдірудегі әкімшілік
реформалар 47

Т.Б. ЖҰМАҒҰЛОВ, Г.С. ДӘРІБАЕВ Рухани жаңғыру
аясында құқықтық мәдениетті арттырудағы құқықтық
тәрбие және білім берудің маңыздылығы..... 57

Ж.Ю. САЙЛИБАЕВА Мемлекеттік органдардың
әрекеттеріне, әрекетсіздігіне дау айту туралы істер
бойынша сот ісін жүргізу институты: қалыптасу кезеңдері..... 71

Азаматтық және азаматтық-процестік құқық

А.Ж. ҚИЯЗОВА Корпоративтік актілер кәсіпкерлік
және кәсіби қызметтің өзін-өзі реттеу құралы ретінде 80

С.А. АКИМБЕКОВА, Н.Р. МАКСАТОВ
Сот және прокуратураның өзара іс-қимылы: теория
және практика мәселелері 91

С.С. ҚАРЖАУБАЕВ Жалдау (жалға алу)
саласындағы тұрғын үй заңнамасын жетілдіру мәселесі..... 99

Б.О. АЛТЫНБАСОВ Құқықтық зерттеудің
эмпирикалық әдістерін пайдаланудың теориялық
негіздері: халықаралық тәжірибе 108

М.Х. ХАСЕНОВ, Р.О. БУКЕНОВ
Қазақстан Республикасында дене шынықтыру және
спорт саласындағы еңбекті құқықтық реттеудегі
олқылықтар мен қайшылықтар 120

С.А. ЫНТЫМАҚОВ Қордың құқықтық жағдайына
қатысты кейбір құқықтық мәселелер 132

А.К. ҚАЛДЫБАЕВ Шарт еркіндігі принципі және
корпоративтік келісім 142

Қылмыстық құқық және қылмыстық процесс

В.И. МАЙОРОВ, П.В. ВОЛОШИН, С.В. ПОЛЯКОВА,
О.Н. ДУНАЕВА Ресейдегі жол қозғалысына
қатысушылардың қауіпсіздігін тәуекелге бағытталған
тәсіл негізінде қамтамасыз ету 152

Д.А. ФИНК Адвокаттың қылмыстық-процестік ақпаратқа
қол жеткізу құқығын іске асырудың кейбір мәселелері 159

Б.Ж. ҚЫЗДАРБЕКОВА, Е.Н. КАЛИАКПЕРОВА Заңнамадағы «терроризм актісі» түсінігі және қылмыстық жауаптылықтан босату шарттары.....	165
Е.А. ОМАРОВ, Ж. ҚҰМАРБЕКҚЫЗЫ Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасы бойынша мүлікті тәркілеудің құқықтық табиғаты	173
Ф.С. ЖАҚСЫБЕКОВА Экологиялық қылмыстылыққа қарсы күрес жүргізудегі қылмыстық саясат	184
Г.А. ҚУАНАЛИЕВА, Г.Н. РАХИМОВА, Р.А. АБДЫРАИМОВ Қылмыстық құқық бұзушылық субъектісін анықтаудың кейбір мәселелері	191
Халықаралық құқық және салыстырмалы құқықтану	
Ж.О. ҚҰЛЖАБАЕВА, Д.Ө. САЛЫҚОВА Халықаралық қылмыстық сот төрелігі органдары: генезисі, халықаралық қылмыстық соттың пәндік юрисдикциясы, рим жарғысын ратификациялау мәселелері	200
Құқықтық мониторинг	
А.Қ. ҚАНАТОВ, К.Е. ИСМАҒҰЛОВ Мемлекеттік егемендік туралы декларацияның Қазақстан Республикасы заңнамасы жүйесіндегі орны (құқықтық талдау)	213
М.И. ДЯЧУК Қазақстан Республикасында медиация институтын дамыту	219
Мемлекеттік тілдегі заңшығармашылық практикасынан	
Е.С. САФУАНИ Заңнамада терминдерді қолданудың кейбір проблемалары.....	233
Л.С. ТҰРҒАНБАЕВА Мемлекеттік тілдегі лингвистикалық сараптама мәселелері	238
Жас ғалым мінбері	
А.М. НЕМЕРЕБАЕВА Мәслихаттар өкілді органдар ретінде және олардың азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысу құқығын жүзеге асырудағы рөлі	244
А.О. МАКРУШИН Қазақстан Республикасындағы заң консультанттарының қызметін реттеудегі кейбір мәселелер туралы	251
А. МУСАХАН Халықаралық әдет-ғұрып құқығы нормаларының Еуропалық Одақ құқығында қолданылуы	258
С.Т. ӘБИРБЕК Халықаралық құқықтағы танылмаған мемлекеттер құқығы	266
М.Е. САҒЫНАЕВ, А.Т. БАЙЗАКОВ Италиялық жазушы Пьеранжело Каталаның еңбектеріндегі <i>ius fetiale</i> түсінігі	277
А.Ж. ҚАЛМАҒАМБЕТОВ, Г.Н. КҮЗЕМБАЕВА Нормативтік құқықтық актілерге заң сараптамасын құқықтық реттеудегі кемшіліктер және оның құқықтық салдары (Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2020 жылғы 2 желтоқсанда №21716 тіркелген, Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2020 жылғы 30 қарашадағы № 114 қаулысы мысалында)	285
Д.М. СӘРСЕМБАЕВ Еуразиялық интеграция шеңберіндегі халықаралық-құқықтық валюталық реттеу (бірыңғай валюта туралы мәселеге қатысты).....	294
Р.Ж. ҚОЖАХМЕТОВА Кәмелетке толмағандардың суицидтерін алдын алудың құқықтық аспектілері және құқықтық жүйеге ұсыныстарды имплементациялау бойынша ұсынымдар	304
«Жаршының» архивтегі беттері	
Р.Н. ЮРЧЕНКО Алқабилер қатысатын қылмыстық істер бойынша сот ісін жүргізудің кейбір мәселелері туралы (ҚР ЗИ Жаршысы №4-2006 ж. – 79-97 бб.).....	313
С.С. ҚАРЖАУБАЕВ з.ғ.к. Р.Н. Юрченконың «Алқабилер қатысатын қылмыстық істер бойынша сот ісін жүргізудің кейбір мәселелері туралы» ғылыми жарияланымына қайта оралғанда	331
Есімнама	
Журналдың редколлегия мүшесі, заң ғылымдарының докторы	
Қ.Х. Рахимбердин – 50 жаста	336
М.Р. ГЕТА Ғалым, азамат, педагог, құқық қорғаушы (заң ғылымдарының докторы	
Қ.Х. Рахимбердиннің 50 жылдығына орай)	337
Библиография	
«Европейская система защиты прав человека: учебное пособие для бакалавриата и магистратуры / Абашидзе А.Х., Алисиевич Е.С. (под редакцией Абашидзе А.Х. – М.: Юрайт, 2017. – 140 с.)» атты кітапқа рецензия.....	341

ВЕСТНИК

Института законодательства и правовой информации Республики Казахстан

научно-правовой журнал №1 (64)-2021

Учредитель и издатель:
РГП на ПХВ «Институт законодательства
и правовой информации
Республики Казахстан»
Издаётся с 2006 года
Все материалы журнала размещаются на
сайте www.zqai.kz
Включен в перечень изданий для публикации
основных научных результатов диссертаций
по юридическим наукам
(Приказ ККСОН МОН РК №894
от 30.05.2013 г.)

Состав Редакционного совета
Сарпеков Р.К. – Заслуженный деятель
Казахстана (Нур-Султан, Казахстан) –
(председатель)
Абайдильдинов Е.М. – д.ю.н. (Нур-Султан,
Казахстан)
Абызов Р.М. – д.ю.н. (Барнаул, Россия)
Белых В.С. – д.ю.н. (Екатеринбург, Россия)
Губин Е.П. – д.ю.н. (Москва, Россия)
Мельник Р.С. – д.ю.н. (Нур-Султан,
Казахстан)
Моисеев А.А. – д.ю.н. (Москва, Россия)
Муромцев Г.И. – д.ю.н. (Москва, Россия)
Рахметов С.М. – д.ю.н. (Нур-Султан,
Казахстан)
Малиновский В.А. – д.ю.н. (Нур-Султан,
Казахстан)
Унзила Шапак – д.ю.н. (Нур-Султан,
Казахстан)

Главный редактор
Дюсенов Е.А. – к.ю.н.

Состав Редакционной коллегии
Азер Алиев – PhD (Киль, Германия)
Айымбетов М.А. – заслуженный деятель
культуры РК (Нур-Султан, Казахстан)
Байниязова З.С. – к.ю.н. (Саратов, Россия)
Джангарашев Р.М. – LL.M. (Нур-Султан,
Казахстан)
Казбаева А.Г. – к.ю.н. (Нур-Султан,
Казахстан)
Казиев З.Г. – к.ю.н. (Нур-Султан, Казахстан)
Каирбаева Л.К. – PhD (Нур-Султан,
Казахстан)
Князова А.Ж. – LL.M. (Нур-Султан,
Казахстан)
Конусова В.Т. – к.ю.н. (Нур-Султан,
Казахстан)
Кулжабаева Ж.О. – к.ю.н. (Нур-Султан,
Казахстан)
Нургазинов Б.К. – к.ю.н. (Нур-Султан,
Казахстан)
Нурмагамбетов Р.Г. – PhD (Челябинск,
Россия)
Примашев Н.М. – к.ю.н. (Нур-Султан,
Казахстан)
Рахимбердин К.Х. – д.ю.н. (Усть-Каменно-
горск, Казахстан)
Тегизбекова Ж.Ч. – к.ю.н. (Бишкек,
Кыргызстан)

Редакция журнала
Джамбуршин К.А.
Колтубаева Г.Б.
Тасирова А.С.
Жумагелдина Б.Ж.
Байленова А.К.
тел.: 8 (7172) 26-61-29

Свидетельство о постановке
на учет СМИ № 17761-Ж
от 25.06.2019 г. Комитета информации
Министерства информации и коммуникаций
Республики Казахстан (Первичная постановка
на учет №6592-Ж. 07.09.2005 г.)

Адрес: Республика Казахстан, 010000,
г. Нур-Султан, пр. Кабанбай батыра, 19,
блок Е, каб. 306, тел.: 8 (7172) 26-61-22
www.zqai.kz, E-mail: instzak-kz@mail.ru
institutzakonodatelstva@gmail.com

Колонка редакции..... 9

Конституционное и административное право

Р.К. САРПЕКОВ Вопросы обеспечения публичности
в законопроектной деятельности и модернизации научной
правовой экспертизы в свете принятия в Республике Казахстан
законодательных поправок по вопросам совершенствования
нормотворчества 13

Л.Т. ЖАНУЗАКОВА, Б.К. НУРГАЗИНОВ,
А.А. КАРАЕВ Некоторые вопросы разграничения
законодательного и подзаконного регулирования 22

Р.С. МЕЛЬНИК Административное усмотрение:
понятие, виды и условия правомерности применения 35

Н. САУЛЕН, Н. САУЛЕН, Р.Д. БЕРНАЗАРОВА
Административные реформы в совершенствовании
системы государственного управления 47

Т.Б. ЖУМАГУЛОВ, Г.С. ДАРИБАЕВ Важность
правового воспитания и образования в повышении
правовой культуры в контексте модернизации
общественного сознания 57

Ж.Ю. САЙЛИБАЕВА Институт судебного
производства по делам об оспаривании действий,
бездействий государственных органов: этапы
становления 71

Гражданское и гражданско-процессуальное право

А.Ж. КИЯЗОВА Корпоративные акты как средство
саморегулирования предпринимательской и
профессиональной деятельности 80

С.А. АКИМБЕКОВА, Н.Р. МАКСАТОВ
Взаимодействие суда и прокуратуры: вопросы
теории и практики 91

С.С. КАРЖАУБАЕВ К вопросу совершенствования
жилищного законодательства в сфере аренды 99

Б.О. АЛТЫНБАСОВ Теоретические основы
использования эмпирических методов правового
исследования: международный опыт 108

М.Х. ХАСЕНОВ, Р.О. БУКЕНОВ Пробелы и
коллизии правового регулирования труда в сфере
физической культуры и спорта в Республике Казахстан 120

С.А. ЫНТЫМАКОВ Некоторые правовые вопросы,
касающиеся правового положения фонда 132

А.К. КАЛДЫБАЕВ Принцип свободы договора
и корпоративный договор 142

Уголовное право и уголовный процесс

В.И. МАЙОРОВ, П.В. ВОЛОШИН, С.В. ПОЛЯКОВА,
О.Н. ДУНАЕВА Обеспечение безопасности участников
дорожного движения в России на основе риск-
ориентированного подхода 152

Д.А. ФИНК Некоторые вопросы реализации права
адвоката на доступ к уголовно-процессуальной информации 159

Б.Ж. КЫЗДАРБЕКОВА, Е.Н. КАЛИАКПЕРОВА	
Понятие «акт терроризма» в законодательстве и условия освобождения от уголовной ответственности.....	165
Е.А. ОМАРОВ, Ж. КУМАРБЕККЫЗЫ Правовая природа конфискации имущества по уголовному законодательству Республики Казахстан	173
Ф.С. ЖАКСЫБЕКОВА Уголовная политика в борьбе с экологической преступностью.....	184
Г.А. КУАНАЛИЕВА, Г.Н. РАХИМОВА, Р.А. АБДЫРАИМОВ Некоторые вопросы определения субъекта уголовного правонарушения.....	191
Международное право и сравнительное правоведение	
Ж.О. КУЛЖАБАЕВА, Д.О. САЛЫКОВА Органы международного уголовного правосудия: генезис, предметная юрисдикция международного уголовного суда, проблемы ратификации римского статута.....	200
Правовой мониторинг	
А.К. КАНАТОВ, К.Е. ИСМАГУЛОВ Место Декларации о государственном суверенитете в системе законодательства Республики Казахстан (правовой анализ)	213
М.И. ДЯЧУК Развитие института медиации в Республике Казахстан	219
Из практики законотворчества на государственном языке	
Е.С. САФУАНИ Некоторые проблемы использования терминов в законодательстве	233
Л.С. ТУРГАНБАЕВА Проблемы лингвистической экспертизы на государственном языке	238
Трибуна молодого ученого	
А.М. НЕМЕРЕБАЕВА Маслихат как представительные органы и их роль в осуществлении прав граждан на участие в управлении делами государства	244
А.О. МАКРУШИН О некоторых вопросах регулирования деятельности юридических консультантов в Республике Казахстан	251
А. МУСАХАН Применение норм международного обычного права в праве Европейского Союза.....	258
С.Т. АБИРБЕК Право непризнанных государств в международном праве	266
М.Е. САГИНАЕВ, А.Т. БАЙЗАКОВ Понятие <i>ius fetiale</i> в трудах итальянского романиста Пьеранжелло Каталано	277
А.Ж. КАЛМАГАМБЕТОВ, Г.Н. КУЗЕМБАЕВА О недостатках правового регулирования юридической экспертизы нормативных правовых актов и их юридических последствиях (на примере Постановления Правления Агентства Республики Казахстан по регулированию и развитию финансового рынка № 114 от 30 ноября 2020 года, зарегистрированного Министерством юстиции Республики Казахстан 2 декабря 2020 года № 21716).....	285
Д.М. САРСЕМБАЕВ Международно-правовое валютное регулирование в рамках евразийской интеграции (к вопросу о единой валюте)	294
Р.Ж. КОЖАХМЕТОВА Правовые аспекты предупреждения суицидов несовершеннолетних и рекомендации по имплементации предложений в правовую систему	304
Архивные страницы «Вестника»	
Р.Н. ЮРЧЕНКО О некоторых вопросах судопроизводства по уголовным делам с участием присяжных заседателей (статья в Вестнике ИЗ РК №4-2006 г. – С. 79-97)	313
С.С. КАРЖАУБАЕВ Возвращаясь к научной публикации к.ю.н. Р.Н. Юрченко «О некоторых вопросах судопроизводства по уголовным делам с участием присяжных заседателей»	331
Персоналии	
Члену редколлегии журнала, доктору юридических наук К.Х. Рахимбердину – 50 лет.....	336
М.Р. ГЕТА Ученый, гражданин, педагог, правозащитник (в честь 50-летнего юбилея доктора юридических наук К.Х. Рахимбердина)	337
Библиография	
Рецензия на книгу «Европейская система защиты прав человека: учебное пособие для бакалавриата и магистратуры / Абашидзе А.Х., Алисиевич Е.С.; под редакцией Абашидзе А.Х. – М.: Юрайт, 2017. – 140 с.»	341

Bulletin of Institute of Legislation and Legal Information of the Republic of Kazakhstan

JARSHYSY

scientific and legal journal №1 (64)-2021

Founder and publisher:
RSE on the REM «Institute of Legislation and Legal information of the Republic of Kazakhstan»

Published since 2006

All journal materials are placed on the website
www.zqai.kz

Included in the list of publications of basic scientific results of dissertations on legal sciences (Order CCES MES RK №894 from 05.30.2013)

Editorial Council members

Sarpekov R.K. – *Honored Personality of Kazakhstan (Nur-Sultan, Kazakhstan) – (Chairman)*
Abaydeldinov E.M. – *d.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Abyzov R.M. – *d.j.s. (Barnaul, Russian)*
Belih V.S. – *d.j.s. (Ekaterinburg, Russian)*
Gubin E.P. – *d.j.s. (Moscow, Russian)*
Melnik R.S. – *d.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Moiseev A.A. – *d.j.s. (Moscow, Russian)*
Muromcev G.I. – *d.j.s. (Moscow, Russian)*
Rahmetov S.M. – *d.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Malinovskiy V.A. – *d.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Unzila Shapak – *d.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*

Chief Editor

Dyussenov Ye.A. – *c.j.s.*

Editorial Board members

Azer Aliyev – *PhD (Kiel, Germany)*
Aiymbetov M.A. – *Honored Worker of Culture of Kazakhstan, (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Bainiyazova Z.S. – *c.j.s. (Saratov, Russian)*
Dzhangarashev R.M. – *LLM (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Kabayeva A.G. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Kaziyev Z.G. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Kairbaeva L.K. – *PhD (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Kiyazova A.Zh. – *LLM (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Konusova V.T. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Kulzhabayeva Zh.O. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Nurgazinov B. K. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Nurmagambetov R.G. – *PhD (Chelyabinsk, Russian)*
Primashev N.M. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Rakhimberdin K.H. – *d.j.s. (Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan)*
Tegizbekova Zh.Ch. – *c.j.s. (Bishkek, Kyrgyzstan)*

The editorial staff

Dzhamburshin K.A.
Koltubayeva G.B.
Tassirova A.S.
Zhumageldina B.Zh.
Bailenova A.K.
tel.: 8 (7172) 26-61-29

The certificate of registration of mass media №17761-G from 25.06.2019 from the Information Committee of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan (Number and date of primary registration №6592-Zh.07.09.2005.)

Address:

The Republic of Kazakhstan, 010000, Nur-Sultan, Kabanbay-batyr ave., 19, block E, office 306, tel.: 8 (7172) 26-61-22
www.zqai.kz, E-mail: instzak-kz@mail.ru
institutzakonodatelstva@gmail.com

Editorial 11

Constitutional and Administrative Law

R.K. SARPEKOV Issues of ensuring publicity in legislative activity and modernization of scientific legal expertise in light of adoption of legislative amendments in the Republic of Kazakhstan on improving rule-making 13

L.T. ZHANUZAKOVA, B.K. NURGAZINOV,

A.A. KARAYEV Certain questions of definition of legislative and sublegal regulation 22

R.S. MELNYK Administrative Discretion: Concept, Types and Conditions of Application Eligibility 35

N. SAULEN, N. SAULEN, R.D. BERNAZAROVA

Administrative reforms in the improvement of the public administration system 47

T. ZHUMAGULOV, G. DARIBAYEV The importance of legal education and education in improving the legal culture in the context of modernization of public consciousness..... 57

ZH.Y. SAILIBAYEVA Institute of Judicial Proceedings in Cases of Challenging Actions, inaction of State Bodies: Stages of Formation 71

Civil and Civil Procedure Law

A.J. KIYAZOVA Corporate acts as a means of self-regulation of business and professional activities 80

S.A. AKIMBEKOVA, N.R. MAXATOV Interaction of court and prosecutor's office: issues of theory and practice 91

S.S. KARZHAUBAYEV On the issue of the improvement of the housing legislation in the field of rent 99

B.O. ALTYNBASOV The theoretical framework of using empirical legal research methods: international experience 108

M.K. KHASSENOV, R.O. BUKENOV The gaps and collisions in legal regulation of labor in the sphere of physical culture and sport in the Republic of Kazakhstan..... 120

S.A. YNTYMAKOV Certain legal issues concerning the legal status of the foundation 132

A. KALDYBAYEV The principle of freedom of contract and corporate contract..... 142

Criminal law and Criminal procedure

V.I. MAYOROV, P.V. VOLOSHIN, S.V. POLYAKOVA, O.N. DUNAEVA Ensuring the safety of road users in Russia based on a risk-based approach..... 152

D.A. FINK Certain issues on relation to the exercise of the right of counsel to access to criminal procedure information..... 159

B.ZH. KYZDARBEOVA, E.N. KALIAKPEROVA The concept of «act of terrorism» in the legislation and conditions for exemption from criminal liability.....	165
Y.A. OMAROV, ZH. KUMARBEEKYZY The legal nature of confiscation under the criminal law of the Republic of Kazakhstan	173
F.S. ZHAXYBEKOVA Criminal policy in the fight against environmental crime.....	184
G.A. KUANALIYEVA, G.N. RAKHIMOVA, R.A. ABDYRAIMOV Certain issues of determining the subject of a criminal offense	191
International law and Comparative law	
ZH. KULZHABAYEVA, D. SALYKOVA International criminal justice bodies: genesis, subject jurisdiction of the international criminal court, problems of ratification of the rome statute	200
Legal monitoring	
A.K. KANATOV, K.E. ISMAGULOV Place of the declaration of state sovereignty in the system of legislation of the Republic of Kazakhstan (legal analysis)	213
M.I. DYACHUK Development of the mediation institute in the Republic of Kazakhstan	219
From the lawmaking practice in the official language	
E.S. SAFUANI Certain problems with the use of terms in legislation.....	233
L.S. TURGANBAYEVA Problems of linguistic examination in the state language.....	238
Young researchers' tribune	
A.M. NEMEREBAYEVA Maslikhat as representative bodies and their role in the exercise of the right of citizens to participate in the governance of state	244
A.O. MAKRUSHIN On some issues of regulation of the activity of legal consultants in the Republic of Kazakhstan	251
A. MUSSAKHAN Application of customary international law norms within European Union law.....	258
S. ABIRBEK The law of unrecognized states in international law	266
M.E. SAGINAYEV, A.T. BAIZAKOV The concept of ius fetiale in the works of the italian novelist Pierangelo Catalano	277
A.ZH. KALMAGAMBETOV, G.N. KUZEMBAYEVA On the fault of legal regulation of the legal expertise of normative legal acts and their legal consequences (On the example of the Board Decree of the Agency of the Republic of Kazakhstan for the Regulation and Development of the Financial Market No. 114 dated November 30, 2020, registered by the Ministry of Justice of the Republic of Kazakhstan on December 2, 2020 No. 21716)	285
D.M. SARSEMBAYEV International legal regulation of currency in the framework of eurasian integration (on the issue of the single currency).....	294
R. KOZHAKHMETOVA Legal aspects of preventing suicide of minors and recommendations for the implementation of proposals in the legal system	304
The archive pages of the «Bulletin»	
R.N. YURCHENKO On certain issues of jury trials in criminal cases (article in Bulletin of the IL RK No. 4-2006 - P. 79-97).....	313
S.S. KARZHAUBAYEV Returning to the scientific publication of, candidate of Law, R.N. Yurchenko, «On certain issues of trial by jury in criminal cases».	331
Personalities	
Member of the Editorial Board, Doctor of Law K.H. Rakhimberdin is 50 years old	336
M.R. GETA Scientist, citizen, educator, human rights activist (in honor of the 50th anniversary of Doctor of law K.Kh. Rakhimberdin)	337
Bibliography	
Review of the book «The European System of Human Rights Protection»: textbook for undergraduate and graduate studies / A.Kh. Abashidze, E.S. Alisieovich; edited by A.Kh. Abashidze – M.: Юрайт, 2017. – 140 p. Review of the	341

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Жанузакова Л.Т. Проблемы совершенствования местного управления в Республике Казахстан // Право и государство. - №2. - 2003. - С 22-25.
2. Мухамеджанов Э.Б. Қазақстан Республикасының сайлау құқығы. – Алматы: Жеті Жарғы, 2017. – 176 с.
3. Әлібаева Г.А. Мемлекеттік билік жүйесіндегі жергілікті атқарушы органдар. – Алматы: Жеті Жарғы, 2018. – 63 с.

REFERENCES

1. Zhanuzakova L.T. Problemy sovershenstvovaniya mestnogo upravleniya v Respublike Kazakhstan // Pravo i gosudarstvo. - №2. - 2003. - S. 23-25.
2. Muhamedzhanov Je.B. Қазақстан Respublikasynyn sajlau құқығы. – Almaty: Zheti Zharǵy, 2017. – 176 s.
3. Əlibaeva G.A. Memlekettik bilik zhyjesindegi zhergilikti atqarushy organdar. – Almaty: Zheti Zharǵy, 2018. – 63 s.

ӘОЖ 34.096

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЗАҢ КОНСУЛЬТАНТТАРЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІН РЕТТЕУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ ТУРАЛЫ

Антон Олегович Макрушин

«Нұрбанк» АҚ-ның Кінәрат-қуыным жұмыстары және атқару
өндірісіне бақылау жүргізу басқармасының Кінәрат-қуыным
жұмыстары бөлімінің бас маманы, заң ғылымдарының магистрі;
Алматы қ., Қазақстан Республикасы; e-mail: makrushin.anton@hotmail.com

Түйін сөздер: заң консультанты, біліктілікті арттыру, қызметтің кепілдіктері, заң көмегі, заң консультанттық сұрау салуы.

Аннотация. Бұл мақалада заң консультанттарының қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдірудің өзекті мәселелері қарастырады. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізілгеннен кейін сотта тапсырма бойынша өкілдік етуінің институты кейбір өзгерістерге ұшырады. Атап айтқанда, сотта тапсырма бойынша өкіл ретінде әрекет ету мүмкіндігі бар тұлғалар санаты «заң консультанттары» жаңа санатына ауыстырылды.

Адвокаттар мен заң консультанттарының Қазақстан Республикасының заңнамасында бекітілген құқықтары мен міндеттеріне салыстырмалы талдау жүргізу кезінде «Адвокаттық және заң көмегі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында заң консультанттары құқықтарының кепілдіктерін бекіту қажеттігі белгіленген, заң консультанттарының жекелеген құқықтарына кепілдік беру қажеттілігінің негізделген тұжырымдары жасалды. Сондай-ақ, осы мақалада заң консультанттарының біліктілігі арттыру нысандарын нақтылау қажеттілігін көрсететін себептер көрсетілген, бұл жиынтығында азаматтық-құқық қатынастар субъектілерінің заң консультанты мәртебесін неғұрлым жоғары

деңгейде қабылдауын қамтамасыз етеді. Мақалада заң консультанттарының біліктілігін арттыру процесінің толықтығын жалпы бірыңғай тәртіппен бекітуге болады, онда осы процеске қатысатын тұлғалардың құқықтары мен міндеттерін егжей-тегжейлі көрсетуге, осы процестің нысанын бекітуге, жауапкершілікті белгілеуге және т.б. болады.

Осыған байланысты жұмыста жоғарыда аталған саладағы Қазақстан Республикасының заңнамасын жаңғырту жолдары қарастырылады және жүргізілген зерттеу негізінде заң консультанттарының да, заң консультанттары палаталарының да міндеттерін жетілдіру жөнінде бірқатар кейбір ұсыныстар әзірленді. Дайындалған ұсыныстар заң консультанттарының заң қоғамдастығының өкілдері ретіндегі құқықтық мәртебесін нығайтуға мүмкіндік береді. Заң консультанттарының құқықтық мәртебесін нығайту нәтижесі заң консультанттарының заң көмегін көрсету сапасы мен тиімділігін арттыруда көрініс табады.

О НЕКОТОРЫХ ВОПРОСАХ РЕГУЛИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЮРИДИЧЕСКИХ КОНСУЛЬТАНТОВ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Макрушин Антон Олегович

Главный специалист Отдела претензионно-исковой работы
Управления претензионно-исковой работы и контроля над
исполнительным производством АО «Нурбанк», магистр юридических наук;
г. Алматы, Республика Казахстан; e-mail: makrushin.anton@hotmail.com

Ключевые слова: юридический консультант, повышение квалификации, гарантии деятельности, юридическая помощь, запрос юридического консультанта.

Аннотация. В данной статье рассматриваются актуальные вопросы усовершенствования законодательства Республики Казахстан, регулирующего деятельность юридических консультантов. После внесения изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам адвокатской деятельности и юридической помощи, институт представительства в суде по поручению претерпел некоторые изменения. В частности, была заменена категория лиц, имевшая возможность выступать в суде в качестве представителей по поручению, на новую категорию «юридические консультанты».

При проведении сравнительного анализа закрепленных законодательством Республики Казахстан прав и обязанностей адвокатов и юридических консультантов установлена необходимость закрепления Законом Республики Казахстан «Об адвокатской деятельности и юридической помощи» гарантий прав юридических консультантов, сделаны обоснованные выводы потребности гарантирования отдельных прав юридических консультантов. Также в данной статье отражены причины, указывающие на необходимость конкретизации форм повышения квалификации юридических консультантов, что в совокупности обеспечит восприятие статуса юридического консультанта субъектами гражданско-правовых отношений на более высоком уровне. В статье отмечено, что полноту процесса повышения квалификации юридических консультантов можно закрепить общим единым порядком, в котором можно детально изложить права и обязанности лиц, участвующих в данном процессе, закрепить форму данного процесса, установить ответственность и т.д.

В этой связи в работе рассматриваются пути модернизации законодательства Республики Казахстан в вышеуказанной сфере и на основе проведенного исследования подготовлен ряд некоторых предложений по укреплению прав юридических консультантов, совершенствованию обязанностей как юридических консультантов, так и палат юридических консультантов. Подготовленные предложения позволят укрепить правовой статус юридических консультантов как представителей юридического сообщества. Результат укрепления правового статуса юридических консультантов будет выражен в повышении качества и эффективности оказания юридической помощи юридическими консультантами.

ON SOME ISSUES OF REGULATION OF THE ACTIVITY OF LEGAL CONSULTANTS IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Makrushin Anton Olegovich

Chief specialist of the Claims work division of the Department of claims work and enforcement proceedings control of the JSC «Nurbank», master of legal sciences; Almaty c., the Republic of Kazakhstan; e-mail: makrushin.anton@hotmail.com

Keywords: legal consultant, improving qualification, guaranties of activity, legal assistance, legal consultant's request.

Abstract. This article considers actual issues of improving the legislation of the Republic of Kazakhstan that regulates the activity of legal consultants. The institution of representation in court under instructions has undergone some changes after some legislative acts of the Republic of Kazakhstan in advocate practice and legal assistance area have changed and supplemented. The category of persons who had possibilities to act in court as representatives under instructions, particularly was replaced by a new category that called «legal consultants».

The need to establish in The Law of the Republic of Kazakhstan «On advocate practice and legal assistance» guarantees of the rights of legal consultants was identified during comparative analysis of rights and duties of advocates and legal consultants enshrined in the legislation of the Republic of Kazakhstan. Furthermore, reasonable conclusions were drawn about the need to guarantee certain rights of legal consultants. Moreover, this article reflects the reasons that indicate the need to specify the forms of improving qualification of legal consultants, which in conjunction will provide the perception of the status of a legal consultant by subjects of civil law relations at a higher level. The article notes that the completeness of the process of professional development of legal consultants can be fixed by a common unified procedure, in which it is possible to set out in detail the rights and obligations of persons involved in this process, to fix the form of this process, to establish responsibility, etc.

In this regard, the work considers the ways of modernization of the legislation of Republic of Kazakhstan in the above-mentioned area and a number of suggestions about strengthening the rights of legal consultants, improvement the duties of both legal consultants and chambers of legal consultants were prepared and based on the research. The prepared suggestions will strengthen the legal status of legal consultants as representatives of the legal community. The result of strengthening the legal status of legal consultants will be expressed in improving the quality and efficiency of the rendering legal assistance by legal consultants.

DOI: 10.52026/2788-5291_2021_64_1_251

Кіріспе. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 5 шілдедегі №177-VI Заңның¹ қабылдануымен сотта тапсырма бойынша өкілдік етуінің кейбір өзгерістерге ұшырады. Атап айтқанда, осы заңның жаңалығы «іске қа-

тысатын адамдардың өтініші бойынша сот рұқсат еткен, жоғары заң білімі бар басқа да адамдар»² тұлғалар санатын «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес заң консультанттары палатасының мүшелері болып табылатын адамдар»³ санатына ауыстырылды.

Т.С. Сафарова нормативтік құқықтық актілердің ағымдағы мониторингімен қатар

¹ «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне адвокаттық қызмет және заң көмегі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 5 шілдедегі № 177-VI Заңы: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1800000177>

² «Қазақстан Республикасының Азаматтық процесстік Кодексі» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 31 қазандағы № 377-V Кодексі: <http://adilet.zan.kz/kaz/archive/docs/K1500000377/05.07.2018>

³ «Қазақстан Республикасының Азаматтық процесстік Кодексі» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 31 қазандағы № 377-V Кодексі: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1500000377>

қоғамдық қатынастардың нақты саласында қолданыстағы құқықтық реттеудің тиімділік дәрежесін айқындауға бағытталған салалық құқықтық мониторинг енгізілуге тиіс екенін атап өтті. Оның объектісі заңнамалық деңгейдегі нормативтік құқықтық актілер болуы тиіс. Салалық құқықтық мониторингтің нәтижелері мемлекеттік органдардың заң жобалау қызметінің негізіне жатқызылуы тиіс (заң жобалау жұмыстарының жоспарын, тұжырымдамалық жоспарды қалыптастыру, тұжырымдамаларды әзірлеу) [1].

А.Ө. Қалиева заңнама мен құқық қолдану практикасы мониторингінің ерекшелігі олардың сапасын талдау және болжау ғана емес, сонымен қатар қоғамдық қатынастардың нақты жай-күйін, адамның шынайы өмірін, мемлекет пен азаматтық қоғам институттары қызметін талдау болып табылатындығына назар аударды [2].

Ф.Б. Әлиев заң консультанттарының институты қалыптасқан институт болып табылатынын және оны одан әрі дамыту мен жетілдіру заң консультанттарының өз пікірлерін ескере отырып, түбегейлі өзгерістерсіз үйлесімді және теңгерімді болуға тиіс екенін атап өтті [3].

Сөзсіз, жоғарыда аталған авторлардың пікірін ескере отырып, салалық құқықтық мониторинг заң консультанттары қызметі саласындағы қолданыстағы құқықтық реттеудің тиімділік дәрежесін айқындаудың неғұрлым нәтижелі тәсілі болып табылады және реттелетін қатынастардың нақты жай-күйін іс жүзінде заң консультанттары мен заң консультанттары палаталарының жұмысы көрсетеді.

Негізгі бөлім. Қазіргі уақытта «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 5 шілдедегі №176-VI Заңы⁴ практикада қолданған кезде заң консультанттары құқықтарының кепілдіктерін күшейту арқылы заң консультанттарының қызметін реттейтін заңын жетілдіру жөніндегі кейбір ұсыныстарды қарау қажеттігі туындайды.

Заң консультанттары қызметіне қосымша кепілдіктер «Адвокаттық қызмет және заң

көмегі туралы» Заңда көзделмегеніне назар аударған жөн. Мысалы, «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңның 76-бабының 3-тармағына сәйкес заң консультанты өкіл ретінде әрекет ете отырып барлық мемлекеттік органдардан, жергілікті өзін-өзі басқару органдары мен заңды тұлғалардан заң көмегін көрсетуге қажетті мәліметтерді сұратуға және алуға құқылы. Бұл ретте заң консультанты заң көмегін Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалған тәртіппен және шарттарда көрсетуге құқылы екендігі «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңмен нақты белгіленген. Бұл тәртіп жалпы болып табылады және «Жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібі туралы» 2007 жылғы 12 қаңтардағы №221-III Қазақстан Республикасының Заңымен⁵ реттеледі, онда келіп түскен өтініштер 15 күнтізбелік күннен 30 күнтізбелік күнге дейінгі мерзімде, осы мерзімді 30 күнтізбелік күннен аспайтын, ал жеке-леген жағдайларда неғұрлым ұзақ мерзімге ұзарту мүмкіндігімен қаралады.

Адвокаттық қызметті және заң консультанттарының қызметін салыстыру барысында «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңның 35-бабының 8-тармағында адвокаттық қызметтің мынадай кепілдігі көзделген: «Мемлекеттік органдар, жергілікті өзін-өзі басқару органдары және заңды тұлғалар адвокаттың заң көмегін көрсетуіне байланысты сұрау салуына он жұмыс күні ішінде жазбаша жауап беруге міндетті» деп бөліп көрсетуге болады. Бұл норма жалпы тәртіпте қарастырылған мерзімдерден түбегейлі ерекшеленетін адвокаттық сұрауға жауап беру үшін мүмкін болатын ең ұзақ мерзім шегіне кепілдік береді. Сонымен қатар, адвокаттың заңды қызметіне кедергі келтіру үшін жауапкершілік «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 5 шілдедегі №235-V Кодекстің⁶ 668-бабында бекітілген, бұл өз кезегінде адвокаттық қызметтің ерекше маңыздылығын көрсетеді.

Адвокаттық сұрау салулар мен заң консультанттарының сұрау салуларын қарау

⁴ «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 5 шілдедегі № 176-VI Заңы: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1800000176>

⁵ «Жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібі туралы» 2007 жылғы 12 қаңтардағы № 221-III Қазақстан Республикасының Заңы: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z0700000221>

⁶ «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 5 шілдедегі № 235-V Кодексі: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000235>

мерзімдерін салыстыру заң консультанттарының заң көмегін көрсетуі оларға байланысты емес себептер бойынша ұзағырақ болуы мүмкін екендігін көрсетеді.

Осылайша, заң консультантының заңды қызметіне кедергі келтіргені үшін жауапкершілікті көздейтін норманы заңнамада бекіту мәселесі туындайды, бұл заң консультанттары қызметінің кепілдіктерін бірдей нығайтады және жасайды, сондай-ақ мемлекеттік органдардың, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының және заңды тұлғалардың олар келіп түскен заң консультантының сұрау салуын бір мәнді мерзімде қарау нәтижелері бойынша заң көмегін көрсету үшін неғұрлым қолайлы жағдайлар жасауға ықпал етеді.

И.А. Колупаев құқық нормасы жалпыға міндетті мінез-құлық ережесін құруға арналғанын барлығы білетінін атап өтті. Іс жүзінде норманың орындалуына тиімді құқықтық тетіктер кепілдік беруі керек, әйтпесе ол бос декларацияға айналады. Құқық нормасы бар, бірақ ол іс жүзінде жұмыс істемейтін жағдайды құқықтық аномалия деп санауға болады. Мұндай ауытқулар неғұрлым көп болса, бүкіл құқықтық жүйе тұтастай өміршең болады. Қазақстан заңнамасында мемлекеттік органдардың оларды елемеуіне немесе оларды іске асыру тетіктерінің болмауына байланысты практикада жұмыс істемейтін көптеген ережелер бар [4].

«Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңға өзгерістер енгізілгеннен кейін «заң консультанты» деген ресми ұғым бекітілді және заң консультанттарының заң көмегін көрсетуін реттейтін ережелер, заң консультанттарының құқықтары мен міндеттерін белгіледі. «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңның 76-бабының 4-тармағында заң консультанттарының міндеттері бекітілген, олардың ішінен өз біліктілігін тұрақты арттыруды және кәсіптік жауапкершілікті сақтандыруды жүзеге асыруды, сондай-ақ мүшелік жарналарды төлеуді бөліп көрсеткіміз келеді. Көрсетілген міндеттерді тиісінше орындау үшін заң консультанттары белгілі бір шығыстарды көтереді. Құқықтар мен міндеттер «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңда жазылған, ал заң консультанттары қызметінің кепілдіктері көзделмеген. Әділеттілік қағидатына сүйене отырып, заң

консультанттарының қызметіне «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңмен кепілдік беру мәселесін қарастырған жөн.

Б.Е. Мақұлбаев заң консультанттары үшін ең өзекті мәселе мемлекеттік органдарда адвокаттардың құқықтарына ұқсас мәліметтерді сұрату құқығын беретін жұмыс істемейтін норма болып табылатынын атап өтті [5]. Бұл пікір, сондай-ақ заң консультанттарының құқықтарына кепілдік берілмегенін көрсетеді.

Бұқаралық ақпарат құралдарында мемлекет заңгерлерді адвокаттармен теңестіру және олардың жұмысын үйлестіру міндетін қойғаны туралы ақпарат жарияланды [6]. Сондай-ақ, 2020 жылдың басынан бастап Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі азаматтарға кәсіби заң көмегінің сапасына қосымша кепілдік беретін шаралар енгізгені туралы ақпарат (адвокаттар мен заң консультанттарына өздерінің кәсіби қызметін сақтандыру міндеті жүктелді) жарияланды [7].

Әлеуметтік топтардың құқықтары мен міндеттері арасындағы сәйкессіздік әділетсіздік ретінде бағаланады [8]. Бұл жағдайда екі әлеуметтік топтарды (адвокаттар мен заң консультанттары) қарастырылады. Заң консультанттарының қазіргі міндеттері адвокаттардың міндеттерінен кем түспейді, ал адвокаттардың құқықтары «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңмен кепілдендірілген, ал заң консультанттарының құқықтарына кепілдік жоқ. Осылайша, заң консультанттары құқықтарының кепілдіктерін «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңмен бекіту әділетті болады (төменде заң консультанттарының құқықтарына кепілдік беруге байланысты ұсыныс берілген).

Заң консультанттары қызметінің құқықтық мәртебесін нығайту үшін Заңды осы қызметке кепілдікті көздейтін нормалармен толықтыру қажет, мысалы, кепілдіктердің бірі мынадай ереже болуы мүмкін: «Мемлекеттік органдар, жергілікті өзін-өзі басқару органдары және заңды тұлғалар заң консультантының заң көмегін көрсетуіне байланысты сұрау салуына он жұмыс күні ішінде жазбаша жауап беруге міндетті. Заң консультантының сұратқан оның кәсіби міндеттерін орындауға қажетті құжаттарды, материалдарды немесе мәліметтерді толық көлемде ұсынбау мұндай құжаттарды

заң консультантына заңнамада белгіленген мерзімде ұсынбау ретінде қаралады.»

Бұдан басқа, заңды «заң консультантының сұрау салуының нысаны мен мазмұны» және «заң консультантының сұрау салуына қоса берілетін құжаттар» нормаларымен толықтыруға болады, олар мемлекеттік органдардың, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының және заңды тұлғалардың құжаттың осындай түрі туралы жалпы бірыңғай түсінігін бекітеді, бұл өз кезегінде оның маңыздылығын тағы бір рет көрсетеді.

А. Г. Диденко сот ісін жүргізу кезінде өкілдіктің арқасында өкілетті өкіл талап қоюшының немесе жауапкердің атынан әртүрлі іс жүргізу әрекеттерін жасайтынын атап өтті. Атап айтқанда, ол дәлелдемелер ұсынады, сотқа ауызша және жазбаша түсініктемелер береді және т.б. [9, 340 б.]. Заң консультанттары қызметінің кепілдіктерін бекіту сотта сенім білдірушінің мүдделерін сапалы білдіру үшін қажетті дәлелдемелерді жинау кезінде заң көмегін көрсету процесін жақсартады және жеделдетеді.

Сондай-ақ, «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңның 80-бабына сәйкес заң консультанттары палатасы палатаның бекітілген стандарттарына сәйкес өз мүшелерінің біліктілігін арттыруды қамтамасыз ететінін атап өту қажет. Осылайша, әр заң консультанттары палатасының заң консультанттарының өз біліктілігін үнемі жетілдіріп отыру міндетімен байланысты өзіндік стандарты бар. Көп жағдайда мұндай стандарттар біліктілікті арттырудың мақсаттарын, кезеңін, орнын және минималды ұзақтығын белгілейді, бұл өз кезегінде біліктілікті арттыру процесінің толықтығын көрсете алмайды. Мұндай процестің толықтығын заң консультанттарының біліктілігін арттырудың жалпы бірыңғай тәртібімен бекітуге болады, онда жалпы ережелерді, заң консультанттарының біліктілікті арттыру саласындағы міндеттерін, заң консультанттары палаталарының құзыретін, Заң консультанттарының біліктілігін арттыру нысандарын, біліктілікті арттырудан жалтарғаны үшін жауапкершілікті егжей-тегжейлі көрсетуге болады (келтірілген мысалдар тізімі толық болып табылмайды).

Біліктілікті арттыру формаларына ерекше назар аудару керек. Егер бірыңғай нысан бекітілсе, онда бұл заң консультанттарына тек оқыту тәсілдерімен ғана емес, Қазақстан Республикасындағы норма түзушілікпен және ғылыми өмірмен байланысты тәсілдермен де өз біліктілігін тұрақты арттыруға мүмкіндік береді. Мысалы, мұндай нысандар болуы мүмкін: құқықтық мәселелер бойынша конференцияларда сөз сөйлеу; журналдарда ғылыми мақалалар жариялау; пікірталастарға, радио, теледидар бағдарламаларына қатысу, заңды мәселелерге қатысты интернет-подкасттар мен интернет-арналарды жүргізу; Қазақстан Республикасы заңдарының, нормативтік құқықтық актілерінің, Жоғарғы Соты қаулыларының жобаларына ұсыныстар, түзетулер, толықтырулар дайындауға қатысу (келтірілген мысалдар тізімі толық болып табылмайды).

Бірыңғай тәртіп шеңберінде заң консультанттарының біліктілігін арттыру нысандарын бекіту біліктілікті арттыру процесінің өзінде жүзеге асырылатын талап етілетін сағаттардың немесе талап етілетін іс-қимылдардың санын шектеуге мүмкіндік береді. Мысалы, Қазақстан Республикасы халқының заңдық сауаттылығын арттыру мақсатында интернет-подкастты немесе интернет-арнаны жүргізу – жылына белгілі бір тақырыпқа кемінде 12 шығарылым (әрбір шығарылымның ұзақтығы кемінде 6 минутты құрайды).

Сондай-ақ, заң консультанттарының біліктілігін арттыру нысандарын бекіту кезінде заң консультанттарының біліктілігін арттырудың бірнеше нысандарын біріктіру арқылы аралас тәсілмен арттыру құқығын бекіту қажет.

Заң консультанттарының біліктілігін арттырудың бірыңғай тәртібін қабылдау мәселесін заң консультанттары палаталарының пікірін және «Өзін-өзі реттеу туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 12 қарашадағы №390-V Заңының⁷ ережелерін ескере отырып әзірлеу керек, өйткені заң консультанттары палаталарының өзін-өзі реттеудің аса маңызды қағидаттарының біріне тәуелсіздік қағидаты жатады (бұл қағи-

⁷ «Өзін-өзі реттеу туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 12 қарашадағы № 390-V Заңы: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000390>

дат мемлекеттік органдар, өзге де ұйымдар мен лауазымды адамдар тарапынан өзін-өзі реттейтін ұйымдардың қызметіне араласуға жол бермеуді білдіреді). Осылайша, өзін-өзі реттейтін ұйымның қызметіне негізсіз араласуды болдырмау керек.

Қорытынды. Қорытындылай келе, осы мақалада ұсынылған заң консультанттарының қызметін реттейтін ұлттық заңнаманы – заң консультанттарының қызметін реттейтін заңын толықтыру мәселелерін қарау заң консультанттарының заң қоғамдастығының

өкілдері ретіндегі құқықтық мәртебесін нығайтуда және заң консультанттарының заң көмегін неғұрлым тиімді көрсетуінде көрінетін оң құқықтық салдарға әкеп соқтыратынын атап өткім келеді.

Осы мақалада көрсетілген мәселелерді шешу «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» Заңды заң консультанттарының құқықтарына кепілдік беретін және біліктілікті арттыру әдістері мен тәртібін нақтылайтын нормалармен толықтырудан жасалады.

ӘДЕБИЕТ

1. Сафарова Т.С. Некоторые аспекты нового законодательства Республики Казахстан о правовом мониторинге // Вестник Института законодательства Республики Казахстан №2 (43) 2016. - С. 79-81.

2. А.Ө. Қалиева. Заңдардың тиімділігін заңнама сапасын арттыру құралы ретінде талдау // Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институтының жаршысы №4 (62) 2020. - 142-149 б.

3. Алиев Ф.Б. Развитие и совершенствование института юридических консультантов в Казахстане: «спешу не торопясь» // https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=33224601#pos=29;-48 (жүгінген күн: 15.01.2021 ж.).

4. Колупаев И.А. «Мертвые души» казахстанского законодательства // Гражданское законодательство. Статьи. Комментарии. Практика / Избранное / Под. ред. А.Г. Диденко – Алматы: 2020. – Т. VI. С. 287-302.

5. Макулбаев Б.Е. Точка зрения касательно необходимости принятия и проблем применения закона «Об адвокатской деятельности и юридической помощи» // https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=34189711#pos=6;-106 (жүгінген күн: 15.01.2021 ж.).

6. Алехова А. Спор Минюста и юристов перешел в новую фазу // <https://365info.kz/2020/12/spor-minyusta-i-yuristov-pereshel-v-novuyu-fazu> (жүгінген күн: 15.01.2021 ж.).

7. Сактаганова Л. Укрепляя позиции правовой конкурентноспособности: Общественно-политическая, правовая газета «Юридическая газета» №46 (3444) от 23.06.2020 г. – С. 4.

8. Философский энциклопедический словарь/ Гл. редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов, – М.: Сов. Энциклопедия, 1983. – С. 650.

9. Гражданское право. Общая часть. Курс лекций, под ред. д.ю.н., профессора А.Г. Диденко. – Алматы: «Нур-пресс», 2006. – 722 с.

REFERENCES

1. Safarova T.S. Nekotorye aspekty novogo zakonodatel'stva Respubliki Kazahstan o pravovom monitoringe // Vestnik Instituta zakonodatel'stva Respubliki Kazahstan №2 (43) 2016. - S. 79-81.

2. A.O'. Kalieva. Zandardyn tiimdiligin zannama sapasyn arttyru kuraly retinde taldaу // Kazakstan Respublikasynyn Zannama zha'ne kukyktyk akparat institutynyn zharshysy №4 (62) 2020. - 142-149 b.

3. Aliev F.B. Razvitie i sovershenstvovanie instituta juridicheskikh konsul'tantov v Kazahstane: «speshi ne toropjas'» // https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=33224601#pos=29;-48 (zhu'gingen ku'n: 15.01.2021 zh.).

4. Kolupaev I.A. «Mertvye dushi» kazahstanskogo zakonodatel'stva // Grazhdanskoe zakonodatel'stvo. Stat'i. Kommentarii. Praktika / Izbrannoe / Pod. red. A.G. Didenko – Almaty: 2020. – T. VI. - S. 287-302.

5. Makulbaev B.E. Tochka zrenija kasatel'no neobhodimosti prinjatija i problem primeneniya zakona «Ob advokatskoj dejatel'nosti i juridicheskij pomoshhi» // https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=34189711#pos=6;-106 (zhu'gingen ku'n: 15.01.2021 zh.).
6. Alehova A. Spor Minjusta i juristov pereshel v novuju fazu // <https://365info.kz/2020/12/spor-minyusta-i-yuristov-pereshel-v-novuyu-fazu> (zhu'gingen ku'n: 15.01.2021 zh.).
7. Saktaganova L. Ukrepljaja pozicii pravovoj konkurentnosposobnosti: Obshhestvenno-politicheskaja, pravovaja gazeta «Juridicheskaja gazeta» №46 (3444) ot 23.06.2020 g. – S. 4.
8. Filosofskij jenciklopedicheskij slovar' / Gl. redakcija: L.F. Il'ichev, P.N. Fedoseev, S.M. Kovalev, V.G. Panov, – M.: Sov. Jenciklopedija, 1983. – S. 650.
9. Grazhdanskoe pravo. Obshhaja chast'. Kurs lekcij, pod red. d.ju.n., professora A.G. Didenko. – Almaty: «Nur-press», 2006. – 722 s.

УДК 341

APPLICATION OF CUSTOMARY INTERNATIONAL LAW
NORMS WITHIN EUROPEAN UNION LAW**Mussakhan Aishabibi**

Senior lecturer of the Department of socio-humanitarian sciences
of University of International Business, Master of International law,
PhD candidate (KAZGUU University),
Republic of Kazakhstan, Almaty, email: aishabibi85@mail.ru

Keywords: customary international law, European Union Law, international organization, international treaty, direct and indirect effect.

Abstract. The article covers the issues of application of customary international law (hereinafter – the CIL) norms within the law of the European Union (hereinafter – the EU). The Court of Justice of the European Union (hereinafter – the CJEU), as many other international judicial organizations, apply CIL norms in its jurisprudence. However, the application mechanism is accompanied by some challenges because of the very nature of the European Community. Since the EU is comprised from various national jurisdictions, also because of the existence of the supranational jurisdictional European institutions, the direct applicability of mentioned CIL norms are troublesome.

For more detailed analysis of abovementioned issues, the author briefly analyzes the role and the place of CIL norms within the law of the EU law. Also, there is an attempt to answer to the question of why in some cases CJEU recognizes the legal power of CIL norms and in others not? Does the CJEU follow the recognized formula on establishing the normativity of customary rules such as the requirement of subjective and objective elements?

Thus, the given article analyze different approaches and principles of application of CIL norms by relying on existing practice of CJEU. Also, article gives some examples on interaction between EU law and EU obligations towards third states in light of the CIL and ways in which international custom can be invoked by private parties in order to review the legality of EU secondary law. As an outcome of the research, the author reveals his own overview.